

Resebrev Nr 135
12-24 mars 1982

BIBILE-DAMBANA-KANDY- COLOMBO-HATTON-KOTMALE

Andra delen av intryck och rapporter från en månadslång rundresa i Sri Lanka som utgjorde inledningen på min sexmånaders resa genom Sydasiens 1982 som frilansjournalist. Reste tillsammans med fotografen Helge Rubin, arbetskamrat från Ystads Allehanda. Besökte ursprungsbefolkningen veddahs i djungelområdet kring Dambana; besökte undersköna forna huvudstaden Kandy; och gjorde reportage om vårt besök till det kontroversiella svenska biståndsprojektet i Kotmale. Dessutom besökte vi Hatton i höglandet, centrum för landets teindustri, och träffade den karismatiska Alphonsus, som företrädde de tamilska plantagearbetarna varav många i enlighet med ett skamligt avtal mellan Sri Lanka och Indien 1964 vid den här tiden tvångsutvisades till grannlandet från vilket deras förfäder kommit uppemot 100 år tidigare. Vi besteg också Adam's Peak, heligt berg för buddhister, muslimer och kristna.

80°

81°

82°

SRI LANKA

REFERENCE

- Roads (motorable) —
- Railways —
- Air Ports ✈
- Rest Houses & Guest Houses ⊙
- Botanical Gardens ⊙
- Irrigation & Colonisation Schemes —
- Basket & Hat Making ⊙
- Hotels ★

COLOMBO

Kalutara

Negombo

Chilaw

Puttalam

Mannar

Talamannar

Jaffna

Kegalla

Kurunegala

Auradhapura

Vavuniya

Mannakulam

Point Pedro

Matale

Kandy

Trincomalee

Puttimalai

Elephant Pass

Badulla

Kalmunai

Batticaloa

Uppuveli

Mullaittivu

Point Pedro

Monaragala

Pottuvil

Arugam Bay

Kumana

Yala

Kirinda

Kataragama

Yala

Tissamaharama

Uda Walawe

Polonnaruwa

Elephant Point

Little Besses

Great Besses

vecka

12 Fredag Viktoria 71 82-03-12	13 Lördag Grege 72 82
Bibile- Mahiyangana Dambana	Dambana
Göven med Kermit infome- rade om veddas	Dambana veddas kolale HP
Yvonne o Hausi Dav Gana.	Tillbade på Westkelt
Veddans	Till Hake i stånd
Wälten, häm- tade på kumma	205 TV
på Pilgrims Rest	14 Sönd Matil 73 8
Ha, öl o berlig.	800 300 60 u. jeep 20, 40 Prabath k

Mars 1982

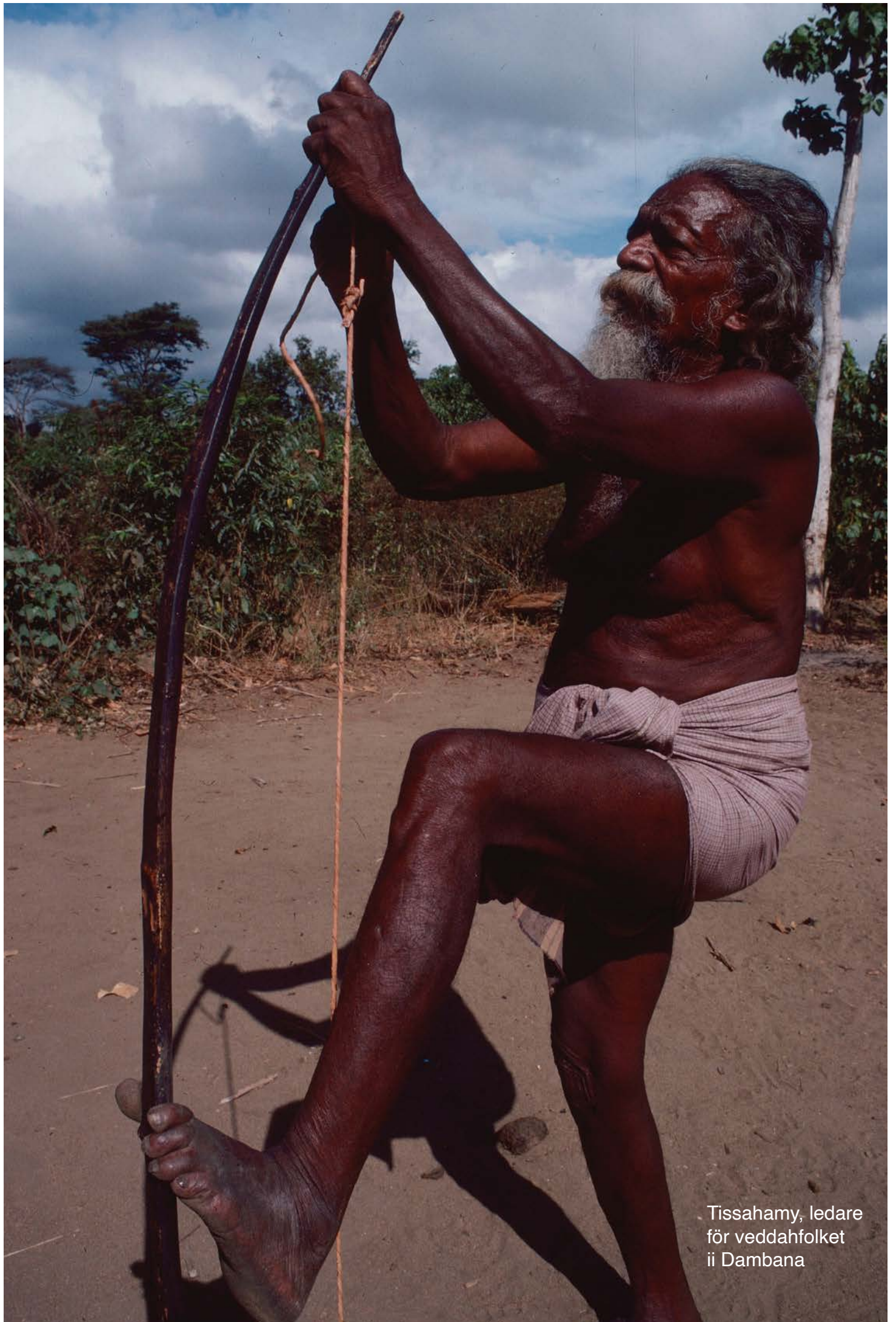
15 Måndag Kristofer 74 82-03-15	16 Tisdag Herbert 75 82-03-16	17 Onsdag Gertrud 76 82-03-17	18 Torsdag Edvard 77 82-03-18
Kandy	Colombo	Colombo	Colombo
Upplykt till sjundidagorden brottskolle Mailla gitiga.	Goornalake st, ätes i morgon.	Goornalake diskussion om ketrnale	Castroden, disk. morgon
E-m, kl 17, tåg t. Colombo	Guff mellan Helge o mig, ka betändas.	Träffade Ravi Cast- roden på kärlek.	skickade ha paket 200 rs, inkl ingick- ning
YMCA	Till kadrage Island, träffade edith på Divarina	gammalint på Island på pa YMCA skickade	Till Island o kärlek ca. Wälten: Helge - Yvonne
	Helge sjöde veddabilden, dels på s.m., dels på Wälten.		offens på lyckning. Jag skulle skicka, och svarede.

vecka **11**

18 Torsdag Edvard 77 82-03-18	19 Fredag Josef 78 82-03-19	20 Lördag Joakim 79 82-03-20
Colombo	Colombo- Hattori	Hattori
Castroden, disk. morgon	tåg 9.30 Hattori Hade en sitt- plats.	Flyttade över t. HATSAC.
skickade ha paket 200 rs, inkl ingick- ning	Frankland hotel.	Vaxen under- visning jag o jättig besök VI i hög panel, mkt betydelse för
Till Island o kärlek ca	Träffade ut här o st. fontetter.	Besökte dan- sgruppen i CIVT (Mittre ambita- genhet)
Wälten: Helge - Yvonne	National restaurang.	Träffade två fack-utbild
offens på lyckning. Jag skulle skicka, och svarede.	Till HATSAC, infomeerds	21 Söndag Bangt 80 82-03-21
		Adam's Sea det 11.00, ätes Hattori 20.

Mars 1982

22 Måndag Viktor 81 82-03-22	23 Tisdag Gerda 82 82-03-23	24 Onsdag Gabriel 83 82-03-24
Hattori	Kotmale,	Födelse- dag - 29 år.
Rest i m. bil u. m. Thiraga- gaya, HATSAC o. m. Raju,		Uppskattad på restaurang.
CWC.		Hattori - Colombo
Till plantagen Dragon.		Bru handpäs, u. 100 - i pre- sent.
Raju bod m på lunch på rest-huset		
Thiraga på inf. till HATSAC		19.15 Namag till Jaffna

Tisahamy, ledare
för veddahfolket
ii Dambana

Veddahs i byn Mahiyangana

Yvonne och Hans Fagerberg aktiva i kampen för vedahs rätt att bo kvar i sin djungel

Protestmöte mot planerad tvångsförflyttning

På väg uppför Adam's Peak, pilgrimsmål för såväl buddhister, hinduer, muslimer och kristna

Helge Rubin

Dimma på toppen – ingen utsikt!

KOTMALE

 මහවැලි සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය
 මහවැලි සංවර්ධන ව්‍යාපාරය
 කොත්මලා ඔය ව්‍යාපාරය

MINISTRY OF MAHAWELI DEVELOPMENT
MAHAWELI DEVELOPMENT SCHEME
KOTMALE PROJECT

CONTRACTOR - SKANSKA CEMENT&JUTERIET (SWEDEN)
 CONSULTING ENGINEERS - SIR WILLIAM HALCROW & PARTNERS
 AND KENNEDY & DONKIN IN COLLABORATION WITH
 CENTRAL ENGINEERING CONSULTANCY BUREAU

කි.මී. 5.63 කි.මී. 5.63
 මයිල 3.5 MILES 3.5

ඔව්දොල් දළ - 805.95 (අඩි 2643) වේදොල් දළ - 805.600 (අඩි 2642) බදායොල් පාර්කොමිට - 800.800 (අඩි 2626) දළිකොල් දළ - 800.6740 (අඩි 2639) මුහුණත දළ - 800.215 (අඩි 2641) බසදමින විදුලි බදාය - 800.200	DAM HEIGHT - 95 m (310 ft) DAM LENGTH - 600 m (1970 ft) RESERVOIR CAPACITY - 174 M.m ³ (14,000 ACRE FT.) TUNNEL LENGTH - 6,740 m (22,100 ft) OPERATING HEAD - 215 m (710 ft) POWER OUTPUT - 200 MW
--	--

Reportagetemet

Old Empire Hotel, Kandy 14 mars 1982, Hej,
Kl är strax halv sju på kvällen. På balkongen/verandan
utanför rummet på ett gammalt kolonialt hotell mitt i Kan-
dy sitter Helge och jaq. Det är lagom varmt, sådär 25 gra-
der, solen har gått ner och vi njuter en kanna kaffe. Utsik-
ten är skön, ut över den vackra sjön, mängder av blommande
träd & fyllda av skrånande kråkor. Jag har just avslutat ett
brev till indiska filmproducentassociationen i Bombay och
varslat om reportage i Madras.

Nu har vi börjat komma igång på allvar. Just nu har vi
vi så många uppslag till reportage att vi utan vidare skulle
kunna stanna på Sri Lanka i ett par månader. Det ena ger det
andra, och genom kontakter med journalister o a har vi möj-
ligheter att träffa i stort sett vilka personer vi vill,
inklusive ministrar och andra toppfigurer.

Vi har de senaste två dagarna bott ute i djungeln,
i byn Dambana, utanför Mahiyangana, två timmars resa
öster om Kandy, nedanför bergen. I Dambana lever de sis-
ta återstående veddas, urbefolkningen på ön, och där bor
också ett tysk-svenskt par som driver ett hjälpprojekt
bland veddas sedan tre år tillbaka. Det kände vi inte
till när vi for dit för att göra reportage om veddas,
men det resulterade i att vi bodde hos dem, och fick all
hjälp vi behövde med att träffa veddas, intervjua deras
ledare o s v, förutom att vi ätit gott, druckit öl och
lyssnat på deras berättelser och erfarenheter ute i djun-
geln.

De sista veckorna har det varit mycket skriverier i
lankesisk press om veddas, deras ledare + 6 st andra var
i Colombo och träffade premiärministern i början av mars.
Orsaken är att veddas vädjar om att få bo kvar i sitt gam-
la land, trots att det beslutats om att ingå i ett nytt
naturreservat. Veddas som lever på ett sätt som står i
samklang med djungeln skulle inte klara av att förflyttas
till nyodlingsområden, vilket tidigare bestämts. Hans o
Ywonne i Dambana har aktivt stött veddas i deras kamp o
just nu verkar det som om de faktiskt kommer att få stann
kvar i sina uråldriga jaktmarker.

Vi ska försöka sälja vedda-reportaget omedelbart,
till någon av de större svenska dagstidningarna, för att
ytterligare sätta press på Sri Lankas regering. Sedan ska
vi satsa på att sälja bildreportage i färg till någon
tidskrift, som Vi.

Här i Kandy ska vi besöka en självförsörjande skola, som vi känner till. I Colombo ska vi besöka flera kontakter vi har, intervjuva ett par toppfigurer och besöka ambassaden, innan vi gör resan till bergen med flera jobb. Eventuellt ska vi också jobba på en ö utanför Jaffna i norr, där kidnappade barn lever som slavar, på fiske. En journalist tipsade oss om det, en poliskommiss. i Colombo har alla detaljerna. Whaw..

Hälsan är åter perfekt, förkylningen över på två dagar, solbrännan överständen och magen bra efter två dagar hygienisk mat i djungeln. Nu är kl strax sju, Helge och jag ska sticka bort till det heliga Tandtemplet härt i sköna, tempererade Kandy. I templet finns en tand som sägs vara Buddhas. OK, Lev väl som vi- hjärtl hälsn, Lars

මෙම ලිපියේ අන්තර්ගතය මෙහි ඇඳවුමේ මගින් පමණක් පැහැදිලි කළ හැකිය. First fold here.
If anything is enclosed this Aerogramme will be sent by surface route.

SRI LANKA

Lars Eklund
Kandy - Sri Lanka

මෙහි ඇඳවුමේ මගින් පමණක් පැහැදිලි කළ හැකිය. Second fold here.
Sender's name and address.

මෙහි ඇඳවුමේ මගින් පමණක් පැහැදිලි කළ හැකිය. Second fold here.

Familjen Eklund
Neptunusgatan 2
S-223 57 Lund
SWEDEN

අලුත් ලිපි
AERGRAMME
SRI LANKA
NEVER OUT OF SEASON
வான் கய்து
To open, slit here

nr. 2
Dk. 1982-03-22-25

To open, slit here

To open, slit here

Hej,

Jaffna 25.3.82

Med nattåg från Colombo har vi anlänt till Jaffna i norr, centrum för det tamil-dominerade området av Sri Lanka. Här är ännu ^{lagom vintervår} ganska skönt, kl är inte mer än 10 minuter (8 för vi tog in på hotellet här för dyggt en kaffe sedan), men hälsnattet i Jaffna är hett. Dagen kan bjuda på 37°. Jaffna ligger endast 3 meter ~~över~~ över havet.

Jag var min födelsedag. Den började med uppvakning på sängen. Helge kom med te och kaka och sjöng ^{för mig} till kvart över sex på morgonen, därefter var jag inbiterad på födelsedagsfrukost av de trevliga kygarna Kumara-siri och Sugunan på restaurang Priyangani i Hattori. Vi har ätit där flera gånger under vistelsen i Hattori och blivit vänner. När de fick reda på min födelsedag måste vi komma dit på morgonen trots att restaurangen inte öppnar förrän 8.30. Så kl 7 kommer vi dit, och efter mycket hemlighetsfullhet blir vi uppsläppta till ett särskilt rum på andra våningen som där det är pyntat fint. På bordet 29 ljus tänds,

och så bjöds vi på en nybakad kaka och le-
monad. En bit ananas efteråt. Ingen vidare fyrkost
precis, men varmt sällskap och uppmärksamhet.

Därefter tog vi våra packningar och for med en minibuss
nedför bergen, 4 timmar till Colombo, pris 6 sv. kr/pers.
Äter i hetta, fulliga, stöjiga, sjundande Colombo tog vi in
på ett hotell alldeles vid järnvägsstationen, 80 rs för
fint dubbelrum (= 25 kr) bara för att ha under turen
fram till tågresan mot Jaffna 19.15. I Hattori fanns
juget vatten i kranarna, så det kändes skönt att få duscha
hä.

✕

Det var mycket fint i Hattori, bra läsmat, fina människor,
mestadels indiska familjer ^(vackra tjejer). Vi bodde på hotell bara en
natt, sedan flyttade vi över till HATSAC:s lokaler, d.v.s.
Hattori Social action centre, som jobbar för arbetarna på
teplantageerna. Redan första dagen var vi över där, men
då ~~var det~~ ^{var det} ~~ett~~ för sent att lämna hotellrummet.

HATSAC är en av flera organisationer som kämpar
för bättre förhållanden för de indiska familjerna, som

utgör majoriteten av arbetarna på teplantagen i höglandet. Engelsmännen tog den hit på 1800-talet från södra Indien. Trots att de producerar den främsta delen av landets export har de varit beröjade sitt medborgarskap i Sri Lanka alltsedan 1949, då i ett slag 1 miljon människor måste rösträtten (orsaken egentligen att dessa arbetare var alltför redihala). Alltsedan 1964 då Indien o Sri Lanka träffade en överenskommelse har hundratals människor förvisats till Indien, till ett land de aldrig sett förut, medan andra har fått medborgarskap i Sri Lanka.

HATSAC:s främste talesman, mr Alphonsus, har ~~pe-~~ varit i Sverige de ^{singla} ~~sista~~ månaderna, och genom bl. a. Tomas Bibin har vi haft kontakt m. honom. När vi kom till kontoret i Hattori var vi ^{där för} väntade. Alphonsus hade ringt hem om det. P.g.a. polisstraffserien (HATSAC beskylls för att ha samman med familj-nationalismen i norra Sri Lanka, vilket är helt grundlös) är HATSAC mycket månt om att få ut information om sin verksamhet.

Senon var Thilagarakas, Alphonsus närmaste vän o
journalist, fick vi träffa familje plantagearbetarna på
vuxenundervisning (det var i lördags, ~~de~~ vi fick sitta i
panelen och svara på intellegenta frågor om förhållande-
na i Sverige ^{om} fallet från press, utbildning och arbetsplatser
till sociala förhållanden och jämställdhet.), vi fick inter-
vjua ordförandena i två av de 22 (!!) fackförbunden för
plantagearbetarna, dels ~~en~~ en kommunistisk, dels ~~en~~ en
regeringsstegen (vars gen. sek. ~~kan~~ är minister).

Vi var också ute på en plantage, tillbede på en fabrik
och ett läsa som arbetarna själva gjort med HATSAC:s
stöd. Vad som skiljer HATSAC från andra organisationer
är att det i HATSAC är arbetarna själva som genomför
sina studier, hälsoupplysning, seminarier etc., inte
några hjälpare utifrån.

~~Jag~~ J föregående kväll skulle vi ha följt med ut
till en plantage och träffat unga arbetare och
diskuterat med dem. Men tyvärr hann vi inte till-
baka till Hattori för en färd till Kotmale.

x

Jo för den var vi alltså också, i lindegs. Det skulle gå så enkelt att ta sig dit. Två bussar; men det passade ej så vi måste byta 4 ^{med väntetide} gånger, stå upp i fullproppade bussar, och ändå promenera de sista 6 kilometerna till Kotmale-projektet. Så det tog 5 tim döt, och 4 hem.

Skämmande faktiskt hur sanna kritikerna mot svenskarnas levnadsförhållanden är. Vi blev föreviade hela projektet, med dammbygge och tunnelsprängningar, och svenskarnas by, av chefsarkitekten Per Nilsson (högste chefen - platschefen - var i Colombo), som f.o.m. visade oss sitt eget hus. För Sri Lanka är allting här luccüst i överhand.

Kontoret kunde legat i Stockholm, or inte för att skyltar etc. är på engelska, bliviskt rent o svenskt ordnat, husen är på en svensk fritidshusstandard med kyl, frys, tvättmaskin o toktunnlar. Alla hus med utomordentlig utsikt, placerade på en bergskulle, givetvis omgäddad med stängsel. Stor swimming-pool, klubbhus, svensk restaurang, svenskt snabbköp med svenska

matvaror, svensk skola och svensk distriktsläkarnät-
mottagning. "Man drar sig för att lämna campen,
här finns ju allt man behöve", säger Pe Nilsson,
hillsin fördel och säger att han
som utan vidare tog 3 timmar av sin tid för att
höra mitt oss. Därmed blev vi inte inbjudna ^{gjö}
något, vilket känns lite underligt när man bjudit
vårja sig vid lankesiska gästfrihet.

Det ^{in förstående svenska rådgivare} märkte vi först av igen ^{svenska} på ambassaden ^{och-}
så. Vi hade följt reda att DN haft stora reportage
om Kotmale 1.3, 3-3 + ngn dag i veckan därefter, så
vi stack till ambassaden för att se vad ~~DN~~ gjöt.
Strax före 4 e.m. var vi där. Ett svenskt par
sitter i väntsalen. Plötsligt kommer svenske
charge d'affaires (en misslyckad figur enligt upp-
giften här nere) ut ur det stenrost-såta inrättandet
av ambassaden ut i väntsalen. Paret har en
~~fröken~~ ^{fröken} ~~fröken~~ ^{en lankesisk} ~~fröken~~ ^{ambassaden}
på hjälp med ~~visum~~ ^{visum} (han jobbar Kot-
male, här är sambon till honom), ett intyg om att "än-
kö" i Sverige är likställt med äktenskap, vilket skulle
ge henne rätt att få visum.

I stället för att bjuda in den till mitt hjärte-
rum, som vilken länkas som helst skulle ha gjort,
stån hen där ute i väntrummet, och säga "och
ved står ut jag hen göra oit det", "Det hen jag
absolut inte göra", ogriint och oföndarde.

Tidningarna för de dagar som Kefnule-artiklar
varit inne saknades dessutom ^{i väntrummet}. De har ambassad-
folk legat hen till sig. Helge frågade en svensk
dam, anställd, som vordakut oföndade var önska
om
alt för från tidningarna.

Nej ambassadfolk, svenska, är ingenting alt ha.
I söndags besteg vi ~~från~~ landets
högsta berg, Sri Pada eller Adam's Peak. Först
buss fr. Hattori wa Maskebya till Dalhousie. Där-
ifrån 3 timmars styv trapp-klättring upp till toppen.
Massor av pilgrimer, många små te-serveringar på
vägen upp, mycket vänliga tillrop o hälsningar he-
la tiden. Tyvärr kom de första regnen på
3 undrade just i söndags, och trots paraply

och ~~ett~~ ^{neon-}skydd ^{vid} takhusen, när det
hos som vänt, så blev jag blöt och för-
kyld igen.

Väl uppe på toppen, där ett buddhisttempel är
beläget kring avtrycket i stenen av Buddhas fot
(eller Adams fot, enligt muslimer och kristna), skugg-
rades molnen något, och vi fick ett om inte över-
vuldande så dock ^{*}väldigt perspektiv.

Tack för brev m. present i. Kul få brev
från Penelope också. Jag hoppas att vi inte efter-
sänder mera post, eftersom den dröjer 3 månader.
Är det några brev av intresse läggs den vänligast
i ett kuvert och skicka istället.

Av posten, enligt den utomordentliga listan, är det
'SIDA-rapport', 30:- som ska betalas + journalistför-
bundets räkning (= medl. avgift). Afghanisten Journal
är redan betald.

Kul att Sydsvenskanulletinen blev bra. Tyvärr har
jag inte fött något ex. Tomas Bilén skulle skicka

till Colombo, men det har tydligen blivit försenat. Förhoppningsvis ser det i Trivandrum när vi träffar Sören Sonnenbloms där om någon vecka.

*
Förresten: Vi hälsade på Kerstin Samarasinghe, sjukvårdssköterska i mottagningen vid Kofmale-projektet. Hon är mycket trevlig. Hennes man har ~~en~~ en fröodling uppe vid Horton Plains, Sri Lankas högsta område. Synd vi inte har tid att åka dit. Kerstin hälsar till Sanyingens. Vi besökte henne på mottagningen och såg mat på den, innan Helge & jag tog oss åter f. Hattori.

*
Vi skjutit på väresan till Indien några dagar. Det blir för stressigt annars. Nu ett par dagar i Jaffna, sedan ett par i Vavuniya, söderut, där indiska tamilerna lever som flyktingar sedan de hängats bort från höglandsområdet av möjligheter förändring (mellan majoritetens befolkning singaleser (buddhister) och tamilerna (hinduer)).

Fram Vavuniya blir det sedan väresan över till

Sri Lankas djungler skövlas

Snart har Tissahamy inget hem

— Det har sagts att vårt land behövs för elefantreservat. Men vi har ju levat i hela vårt liv tillsammans med elefanter, leoparder och björnar. Varför får vi inte fortsätta? Vi har levt i djungeln under hundratals år och vi måste få fortsätta att leva där.

Denna passionerade vädjan från ledaren för de sista kvarvarande av Sri Lankas urbefolkning, veddahs, väckte nyligen stor uppmärksamhet i Sri Lanka. Sju veddahs med ledaren Tissahamy i spetsen reste från djungelområdet i östra delen av landet till huvudstaden Colombo och uppvaktade premiärministern Premadasa. De sju, iklädda endast höftskydden, en klut om håret och en traditionell yxa hängande över axeln, träffade där ministern och framförde sitt budskap.

Kulmen på kamp

Det hela var kulmen på en kamp som veddahs fört under många år. En kamp för att behålla djungeln där de livnärt sig på jakt, honungssamlande

det väldiga Mahaweliprorets skugga kommer stora dområden i Sri Lanka att gas under vatten. Dammgen som t ex det svenska Kotmale ska ge landet raft och samtidigt skapa vattningsanläggningar åt tiotusentals nyare som ska slå sig ner i ännu torra östra delarna Sri Lanka.

Elefantreservat

Dessa planer går dock ut över den djungel som finns kvar. Redan idag har den skövats ned och skövats i stora omfattningar, och har ersatts med nybyggares bosättningar. De vilda djuren har stannat kvar i sina tillflyktsorter. Uppvaktningsarbetet har ytterligare förvärrat situationen.

Nu har emellertid internationella och även lankesiska naturskyddsorgan reagerat och krävt att vissa områden måste sparas och bli reservat för bl a Sri Lankas berömda elefanter.

I spetsen för den kampanjen har Englands prins Philip stått sig. Samma vecka i mars då veddahfolket reste till Colombo besökte prinsen Sri Lanka för att på naturvårdens vägnar sätta press på myndigheterna.

Ett resultat av naturskyddsorganens kamp har blivit att de lankesiska myndigheterna beslutat att ett 390 km² stort område öster om Mahawelifloden, kring dammarna Maduru-Oyu, Ulhitiyawa och Rakkinda, ska bli nationalpark. Förslaget kom ursprungligen i en utredning som det amerikanska biståndsorganet US AID gjorde i slutet av 1970-talet, och innebär att alla de människor som bor i området måste flytta.

Hot mot veddahs

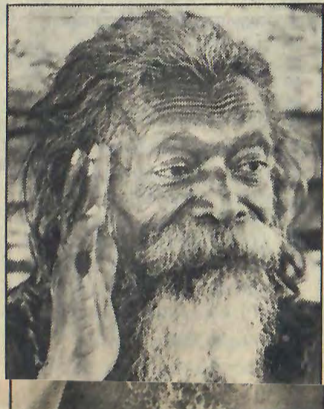
Det är detta beslut som upprörde de 450 veddahfamiljerna som bor i södra delen av detta område, kring byn Dambana. I motsats till de singalesiska nybyggarna som mer än gärna flyttar till bättre jordbruksland längre ned längs Mahawelifloden, skulle en flyttning för veddahs del innebära att hela deras levnadsätt slås i spillror. Därför har de upprepade gånger uppvaktat myndigheterna för att få tillstånd att bo kvar i djungeln.

Det ska framhållas att veddahs i alla tider levt i samklang med djungeln. De har

aldrig jagat mer än nödvändigt för mat, aldrig skövlat skogen utan endast med hänsyn till enstaka träd för sina hyddor och i liten skala idkat svedjebbruk för att kunna odla majs, sesam och grönsaker. Trots detta vägrade chefen för Sri Lankas naturskyddsmyndighet, Lyn de Alwis, fram till i våras konsekvent att diskutera några undantag från tvångsflyttningen för skogsfolket veddahs.

Sista utvägen

Utrymningen var planerad att genomföras senast i maj.

Ledande gestalt bland Sri Lankas urbefolkning veddahs sedan många år är Uruvarige Tissahamy. Med inlevelse berättar han om hur djungeln har förändrats genom nybyggares intrång och skövning. Förr, fanns det ett överflöd av kött, frukt och honung i djungeln, nu har det blivit svårt för veddahs att överleva.

Det var anledningen till att veddahs som en sista desperat utväg beslöt att fara direkt till premiärministern i huvudstaden. Veddahledaren Tissahamy kunde då deklarerat sin orubbliga vilja att stanna kvar.

— Jag kan inte förråda mitt folk genom att flytta till nyodlingsområdena. Vi är vana vid att leva i djungeln bland de vilda djuren. Därför protesterar vi mot den orättvisa som begås mot oss. Vi tänker inte lämna vårt land, och jag kommer aldrig att vika från det beslutet.

Och faktiskt, uppvaktningsgruppen tog skruv. Efter att premiärministern visat sin sympati dröjde det inte mer än en vecka innan också Lyn de Alwis gjorde helt om, och offentligt förklarade att han visst kan tänka sig att veddahs får bo kvar i en begränsad del av nationalparken. En inställning som är diametralt motsatt den han tidigare förespråkade.

Fortfarande återstår det dock för veddahs att tillkämpa sig rätten att också få jaga inom nationalparken.

För utan den rätten kan de inte överleva, och då är rätten att få bo kvar meningslös. Uppvaktningsgrupper av politiker och myndigheter pågår därför än.

Lång kamp

Redan genom att förhandla med veddahs har Sri Lankas regering visat sig satsa på en mjukare linje än den som råder i grannlandet Indien. Där tvingas regelmässigt stamfolk bort från sitt land när nya nationalparker ska upprättas.

Veddahfolkets kamp för att få äganderätten till den djungel de lever i har pågått alltsedan 1950-talet. Alla regeringar och premiärministrar, alltifrån D S Sennayake 1948 och fram till den nuvarande, har i ord varit givmilda. Men i

handling har ingenting gjorts, förrän alltså i våras.

Istället har kampen om jorden skärpts. Allt fler singalesiska nybyggare har kommit till området, röjt djungel och odlat upp. Likaså har skogsavverkningen kraftigt decimerat djungeln. Resultatet har blivit att veddahs fått det allt svårare att klara sig, fattigdomen är numera svår och brist på fullvärdig kost har lett till febernära och bristsjukdomar.

Tissahamy berättar

Vi sitter på bastmattor utanför veddahledaren Tissahamys enkla hydda i Dambana när han berättar om hur djungeln förändrats. Trots hög ålder är det en man med betydande utstrålning, auktoritet och stor livserfarenhet som talar.

— När jag var pojke, för länge sedan, levde jag med mina föräldrar och farföräldrar i grottor i djungeln. Vi livnärde oss på kött och frukt från djungeln. Det fanns bin i överflöd, vars honung vi samlade i stort den täta djungeln. Den har förvandlats till gräsmark.

Vildsvin, björnar, iguanaödlor och apor som det förr kryllade av är idag mycket sällsynta. Nu får vi inte längre vara sig kött, sötpotatis eller frukt från djungeln.

— Då, när vi hade gott om mat var vi starka. Nu äter vi sällan kött och får endast lite honung. Därför blir vi sjuka.

Vill leva kvar

Trots svårigheterna som tilltagit i takt med att djungeln blivit allt mindre, trots att de vilda djuren, framför allt elefanter, äter upp mycket av veddahs svedjeodlingar och trots att myndigheterna alltså erbjudit dem att flytta till nya bosättningar, föredrar de att leva kvar där de alltid levat. Varför?

— Vi föredrar att leva med elefanter och vilda djur framför moderna människor. Vi är ovana vid det moderna samhället med Mahaweli-

Veddahs är ett gammalt jägar- och samlarfolk, som bott på Sri Lanka i flera tusen år. Gamle Tissahamy visar hur den väldiga bågen spänns.

projektet, konstbevakning och konstgödsel. Vi är ovana vid ett modernt jordbruk. Om vi tvingades flytta skulle vi förvandlas till slavar åt singaleserna.

— Låt oss därför vara som vi är. Vi måste leva i djungeln

för att behålla vårt självförtroende, vår självrespekt och vår fridsamma livsföring.

Det är bara att hoppas att Sri Lankas myndigheter fullföljer sitt löfte till veddahs, låter dem leva vidare med full självrespekt och låta veddahs livsstil tjäna som föredöme

för hur det går att utnyttja naturen utan att förstöra den.

Text:
Lars Eklund
Foto:
Helge Rubin

Av dagens veddahs lever flertalet mycket fattigt omkring byn Dambana i östra Sri Lanka. Förr levde de ett gott liv med mycket mat från djungeln. Idag råder febernära och bristsjukdomar. För Talawarige Lokumenika och hennes barn består dagens måltid under perioder av torka ofta endast av en handfull ris.

Två veddahs med karakteristisk hårklut och yxa över axeln har begett sig till ett möte där den lokale parlamentsledamoten ska tala. Veddahs ska kräva att han fortsätter kämpa för deras rätt att bo kvar i sin djungel fastän den ska ingå i en ny nationalpark. Yxan används av veddahs för att gräva ut honungen i träd i djungeln, där vilda bin har sina bon.

SYDASIENRESAN 1982

- Sri Lanka 2–31 mars. Inledning på resan
 - Moskva-Colombo-Matara [Resebrev 37](#)
 - Dambana-Kandy-Kotmale-Hatton [Resebrev 135](#)
 - Jaffna-Vavuniya-Negombo-Talaimannar [Resebrev 136](#)
- Indien. 1-11 april. Rameshwaram-Madurai-Trivandrum-Alleppey-Periyar Lake. [Resebrev 38](#)
- Indien. 1-11 april. Ooty-Bangalore-Mysore-Kodaikanal [Resebrev 10](#)
- Indien. 19-26 april. Bangalore-Chennai-Trivandrum [Resebrev 39](#)
- Indien 27 april–1 maj. Trivandrum-Chennai-Nellore-Bhuaneswar-Kolkata [Resebrev 40](#)
- Indien 1-6 maj. Calcutta
Första mötet med min blivande hustru Bubur [Resebrev 9](#)
- Indien 7-11 maj. Darjeeling [Resebrev 35](#)
- Indien 12-21 maj. Sikkim [Resebrev 124](#)
- Indien/Bangladesh. Siliguri-Saidpur-Bogra [Resebrev 41](#)
- Bangladesh. Dhaka. [Resebrev 42](#)
- Bangladesh. Sylhet-Rashidpur [Resebrev 43](#)
- Bangladesh. Chittagong-Rangamati- Cox's Bazar [Resebrev134](#)
- Bangladesh. Dhaka- Barisal-Khulna [Resebrev133](#)
- Indien 27 juni-8 juli. Calcutta igen. [Resebrev 123](#)
- Indien 9-11 juni. Kondagaon, Bastar. [Resebrev 74](#)
- Indien 12-20 juli. Delhi-Jaipur-Jodhpur-Jaisalmer [Resebrev 75](#)
- Indien 23-31 juli. Jodhpur-Ahmedabad-Bombay-Pune [Resebrev 76](#)
- Indien 3-7 augusti. Goa [Resebrev 77](#)
- Indien 8-14 augusti. Hospet/Vijayanagar-Hyderabad-Bhubaneshwar/Puri. [Resebrev 78](#)
- Indien 15-25 augusti. Calcutta. [Resebrev 11](#)
- Burma 26 augusti – 1 september. Rangoon. [Resebrev 66](#)